

เอกสารอ้างอิง

1. นันทนา พฤกษ์คุ้มวงศ์. การพัฒนาเภสัชผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
2. สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่แปด พ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ : เม็ดทราย 프린ต์ติ้ง, 2539.
3. สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : เม็ดทราย 프린ต์ติ้ง, 2544.
4. พเยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ. ประวัติและพัฒนาการการใช้ยาสมุนไพรที่ใช้เป็นยาต้านจุลชีพ (1). ใน : พงนี้อยู่ สุริยะวงศ์, บรรณาธิการ. ความก้าวหน้าของยาและสมุนไพรต้านจุลชีพ. กรุงเทพฯ : ที.พี.พริ้นซ์, 2537 : 102-13.
5. คณะกรรมการแห่งชาติด้านยา โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ. บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (บัญชียาจากสมุนไพร). กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2543.
6. อัญชลี จุฑาทุทธิ. บทบาทของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ต่อการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร. ใน : ณัฐวัฒน์ ณัฐพลวัฒน์, บรรณาธิการ. การประชุมวิชาการเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประยุกต์เทคนิคทางเทคโนโลยีเภสัชกรรมเพื่อการผลิตตำรับยาและเครื่องสำอางจากสมุนไพร. นครปฐม : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545 : 15-9.
7. Avirutnant W, Pongpan A. The antimicrobial activity of some Thai flowers and plants. *Mahidol Univ J Pharm Sci* 1983; 10(3) : 81-6.
8. Gritsanapan W, Chulasiri M. A preliminary study of antidiarrheal plants: I, antibacterial activity. *Mahidol Univ J Pharm Sci* 1983; 10(4) : 119-23.
9. Desta B. Ethiopian traditional herbal drugs part II: antimicrobial activity of 63 medicinal plants. *J Ethnopharmacol* 1993; 39 : 129-39.

10. Victor N, Ma.Luisa V, Gabriela R, Xavier L. Antimicrobial evaluation of some plants used in Maxican traditional medicine for the treatment of infectious diseases. *J Ethnopharmacol* 1996; 53 : 143–47.
11. Iqbal A, Zafar M, Faiz M. Screening of some Indian medicinal plants for their antimicrobial properties. *J Ethnopharmacol* 1998; 62 : 183–93.
12. Prashanth D, Asha M.K, Amit A. Antibacterial activity of *Punica granatum*. *Fitoterapia* 2001; 72 : 171–3.
13. Anesini C, Perez C. Screening of plants used in Argentine folk medicine for antimicrobial activity. *J Ethnopharmacol* 1993; 39 : 119–28.
14. Perez C, Anesini C. In vitro antibacterial activity of Argentine folk medicinal plants against *Salmonella typhi*. *J Ethnopharmacol* 1994; 44 : 41–6.
15. Machado TB, Pinto AV, Pinto MCRF, Leal ICR, Silva MG, Amaral ACF, et al. In vitro activity of Brazilian medicinal plants, naturally occurring naphthoquinones and their analogues, against methicillin-resistant *Staphylococcus aureus*. *Int J Antimicrob Agents* 2003; 21 : 279–84.
16. เกศรา ยศประสิทธิ์. ฤทธิ์การต้านเชื้อแบคทีเรียที่ก่อโรคผิวหนังของสารสกัดจากสมุนไพรรายงานกระบวนการวิจัยปัญหาพิเศษทางเทคโนโลยีเภสัชกรรม. เชียงใหม่ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
17. Walters KA, Roberts MS. The structure and function of skin. in : Walters KA, editor. *Dermatological and transdermal formulations*. New York : Marcel Dekker, 2002 : 1–39.
18. Ansel HC, Allen LV, Popovich NG. Ointments, creams and gels. in : *Pharmaceutical dosage forms and drug delivery systems*. 7th ed. Philadelphia : Lippincott Williams & Wilkins, 1999 : 244– 62.
19. Barry BW. Structure, function, diseases, and topical treatment of human skin. in : *Dermatological formulations: Percutaneous absorption*. New York : Marcel Dekker, 1983 : 1–48.
20. สุปรียา สิริมาจันทร์. Bacterial infections of the skin. ใน : ปรียา กุลละวณิชย์, บรรณาธิการ. *ตำราโรคผิวหนังในเวชปฏิบัติปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : โฮลิสติกพับลิชชิ่ง, 2540 : 222–31.

21. อภิชาติ ศิวาธร. Common skin infections. ใน : สมยศ จารุวิจิตรรัตนา, บรรณาธิการ. *โรคผิวหนังในเวชปฏิบัติทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคมแพทย์ผิวหนังแห่งประเทศไทย, 2534 : 31–40.
22. Murray PR, Rosenthal KS, Kobayashi GS, Pfaller MA. Bacteriology. in : *Medical microbiology*. 4th ed. St.Louis : Times mirror mosby, 2002 : 175–425.
23. Boyd RF. Bacterial diseases. in : *General microbiology*. St.Louis : Times mirror mosby, 1988 : 618–50.
24. Black JG. Disease of the skin and eyes; wounds and bites. in : *Microbiology principles and explorations*. 5th ed. New York : John Wiley, 2002 : 520– 46.
25. Inglis TJJ. Infections of the skin and soft tissues. in : *Microbiology and infection*. New York : Churchill Livingstone, 1996 : 51–62.
26. Brooks GF, Butel JS, Morse SA. Normal microbial flora of the human body. in : *Medical microbiology*. 22nd ed. New York : Lange Medical Books/McGraw-Hill, 2001 : 176–9.
27. Holt JG, Krieg NR, Sneath PHA, Staley JT, Williams ST. Gram – positive cocci. in : *Bergey's manual of determinative bacteriology*. 9th ed. Baltimore : Williams & Wilkins, 1994 : 527–58.
28. Brooks GF, Butel JS, Morse SA. The staphylococci. in : *Medical microbiology*. 22nd ed. New York : Lange Medical Books/McGraw-Hill, 2001 : 197–202.
29. Collins CH, Lyne PM, Grange JM. Staphylococcus and micrococcus. in : *Microbiological methods* 7th ed. Oxford : Butterworth – Heinemann, 1995 : 353–9.
30. Kloos WE, Bannerman TL. Staphylococcus and micrococcus. in : Patrick RM, editor. *Manual of Clinical Microbiology*. 7th ed. Washington DC : America Society for Microbiology, 1999 : 264–82.
31. Brooks GF, Butel JS, Morse SA. The streptococci. in : *Medical microbiology*. 22nd ed. New York : Lange Medical Books/McGraw-Hill, 2001 : 203–16.
32. Collins CH, Lyne PM, Grange JM. Streptococcus, Enterococcus, Lactococcus, Aerococcus, Leuconostoc and Pediococcus. in : *Microbiological methods*. 7th ed. Oxford : Butterworth – Heinemann, 1995 : 360–71.

33. Ruoff KL, Whiley RA, Beighton D. Streptococcus. in : Patrick RM, editor. *Manual of Clinical Microbiology*. 7th ed. Washington DC : America Society for Microbiology, 1999 : 283–94.
34. Holt JG, Krieg NR, Sneath PHA, Staley JT, Williams ST. Facultative anaerobic gram – negative. in : *Bergey's manual of determinative bacteriology*. 9th ed. Baltimore : Williams & Wilkins, 1994 : 175–289.
35. Brooks GF, Butel JS, Morse SA. Enteric gram – negative rods (Enterobacteriaceae). in : *Medical microbiology*. 22nd ed. New York : Lange Medical Books/McGraw-Hill, 2001 : 217–28.
36. Collins CH, Lyne PM, Grange JM. Escherichia, Citrobacter, Klebsiella and Enterobacter. in : *Microbiological methods*. 7th ed. Oxford : Butterworth – Heinemann, 1995 : 305-10.
37. Bopp CA, Brenner FW, Wells JG, Strockbine NA. Escherichia, Shigella, and Salmonella. in : *Manual of Clinical Microbiology*. 7th ed. Washington DC : America Society for Microbiology, 1999 : 459–71.
38. Spicer WJ. Bacteria. in : *Clinical bacteriology, mycology and parasitology*. Edinburgh : Churchill Livingstone, 2000 : 28–85.
39. Walters KA, Brain KR. Dermatological formulation and transdermal systems. in : Walters KA, editor. *Dermatological and transdermal formulations*. New York : Marcel Dekker, 2002 : 319–35.
40. Block LH. Pharmaceutical emulsions and microemulsions. in : Lieberman HA, editor. *Pharmaceutical dosage forms: Disperse systems volume 2*. 2nd ed. New York : Marcel Dekker, 1996 : 47-109.
41. Barry BW. Skin transport. in : *Dermatological formulations: Percutaneous absorption*. New York : Marcel Dekker, 1983 : 95–126.
42. Hurley HJ. Permeability of the skin. in : Moschella SL, editor. *Dermatology*. 2nd ed. Philadelphia : Saunders, 1985 : 97–103.
43. Pena LE. Gel dosage forms: Theory, formulation, and processing. in : Osborne DW, editor. *Topical drug delivery formulations*. New York : Marcel Dekker, 1990 : 381–8.
44. Barry BW. Formulation of dermatological vehicles. in : *Dermatological formulations: Percutaneous absorption*. New York : Marcel Dekker, 1983 : 296–350.

45. Zatz JL, Kushla GP. Gels. in : Lieberman HA, editor. *Pharmaceutical dosage forms: Disperse systems volume 2*. 2nd ed. New York : Marcel Dekker, 1996 : 399-421.
46. Council of Europe. *European pharmacopoeia*. 3rd ed. Strasbourg : Council of Europe, 1997 : 1759.
47. Ansel HC, Allen LV, Popovich NG. Solutions. in : *Pharmaceutical dosage forms and drug delivery systems*. 7th ed. Philadelphia : Lippincott Williams & Wilkins, 1999 : 296-345.
48. ถัดดา วงศ์พ่ายกุล. ตำราเทคโนโลยีเภสัชกรรม เรื่อง ทฤษฎีและหลักการเตรียมยาน้ำใส. เชียงใหม่ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.
49. Dukes GR. General considerations for stability testing of topical pharmaceutical formulations. in : Osborne DW, editor. *Topical drug delivery formulations*. New York : Marcel Dekker, 1990 : 197-211.
50. ฝ่ายทดสอบความคงตัวของยา กองวิเคราะห์ยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. *การทดสอบความคงสภาพของยา*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายทดสอบความคงตัวของยา กองวิเคราะห์ยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์, 2535.
51. Grimm W. *Stability testing of drug products*. Stuttgart : Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 1987.
52. จุไรรัตน์ รักวาทิน. *แนวทางการเสนอรายงานความคงสภาพของตำรับยา*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานทดสอบความคงสภาพยา กองยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2543.
53. Carstensen JT. Overview. in : *Drug stability principles and practices* 2nd ed. New York : Marcel Dekker, 1995 : 1-16.
54. Moller H, Frankfurt D. Stability testing in relation to guidelines in the EC, Japan and USA, a recommendation. in : Grimm W, editor. *Stability testing in the EC, Japan and the USA*. Stuttgart : Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 1993 : 167-76.
55. Connors KA, Amidon GL, Stella VJ. Strategy and tactics of stability testing. in : *Chemical stability of pharmaceuticals*. 2nd ed. New York : A Wiley - Interscience publication, 1986 : 135-59.
56. Stratton CW, Cooksey RC. Susceptibility tests : Special tests. in : Balows A, editor. *Manual of clinical microbiology*. 5th ed. Washington DC : ASM Press, 1991 : 1153-65.

57. มาลิน จุลศิริ. กลไกการออกฤทธิ์. ใน : *ชาดำนจุลชีพ : ความรู้พื้นฐานและการประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, 2540 : 43-59.
58. Jorgensen JH, Turnidge JD, Washington JA. Antibacterial susceptibility test : dilution and disk diffusion methods. in : Patrick RM, editor. *Manual of Clinical Microbiology*. 7th ed. Washington DC : America Society for Microbiology, 1999 : 1526-42.
59. Collins CH, Lyne PM, Grange JM. Antimicrobial susceptibility tests. in : *Microbiological methods*. 7th ed. Oxford : Butterworth – Heinemann, 1995 : 178-205.
60. มหาวิทยาลัยมหิดล คณะเภสัชศาสตร์ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ. ทับทิม. ใน : *สมุนไพรไม้พื้นบ้าน เล่มที่ 2*. กรุงเทพฯ : ประชาชน, 2543 : 329-38.
61. เต็ม สมิตินันท์. *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประชาชน, 2544.
62. Du CT, Wang PL, Francis FJ. Anthocyanins of Pomegranate, *Punica granatum*. *J Food Sci* 1975; 40 : 417-8.
63. Hayato S, Keijirou U, Akira U, Tsutomu H, Takuo O, Tadataka N. Carbonic anhydrase inhibitors from the pericarps of *Punica granatum* L. *Biol Pharm Bull* 1993; 16(8) : 787-90.
64. อ้อมบุญ ถ้วนรัตน์. *การสกัดและตรวจสอบสารสำคัญจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
65. Timberlake CF, Bridle P. Anthocyanins. in : Harborn JB, editor. *The flavonoids*. New York : academic press, 1975 : 214-66.
66. Harborn JB, Grayer RJ. The anthocyanins. in : Harborn JB, editor. *The flavonoids : advances in research since 1980*. London : Chapman and Hall, 1988 : 1-20.
67. Bruyne TD, Pieters L, Deelstra H, Vlietinck A. Condensed vegetable tannins: biodiversity in structure and biological activities. *Biochem Syst and Ecol* 1999; 27 : 445-59.
68. Okuda T, Yoshida T, Hatano T. New methods of analyzing tannins. *J Nat Prod* 1989; 52(1) : 1-31.
69. Lemmens RHMJ, Soetjipto NW. *Plant resources of South-East Asia No.3 Dye and tannin-producing plants*. Wageningen : Pudoc/Prosea, 1991 : 17.
70. สรศักดิ์ เหลี้ยวไชยพันธุ์. *ตำราเภสัชเวท เรื่อง พฤษกษแทนนิน*. เชียงใหม่ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.
71. Haslam E. *Chemistry of vegetable tannins*. New York : Academic press, 1966.

72. Harvey IM. Analysis of hydrolysable tannins. *Anim Feed Sci Technol* 2001; 91 : 3–20.
73. Haslam E. Natural polyphenol (vegetable tannins) as drug: possible modes of action. *J Nat Prod* 1996; 59 : 205-15.
74. Haslam E. *Plant polyphenol: vegetable tannins revisited*. Cambridge : Cambridge university press, 1989.
75. Chulasiri M, Tamsiririrkkul R, Saraya A. A water soluble component with antimicrobial activity from Pomegranate Rind : an ingredient in an antiseptic liquid mouthwash. *Mahidol J Pharm Sci* 1995; 22(4) : 150–9 .
76. Chulasiri M. A water soluble component with antimicrobial activity from Pomegranate Rind : an ingredient in an antiseptic liquid soap. *Th J Phytopharm* 1997; 4(1) : 25–30.
77. Vasconcelos LCDS, Sampaio MCC, Sampaio FC. Use of *Punica granatum* as an antifungal agent against candidosis associated with denture stomatitis. *Mycoses* 2003; 46 : 192-6.
78. Robinson MK, Perkins MA. A strategy for skin irritation testing. *Am J Contact Dermat* 2002; 13(1) : 21–9.
79. McCreesh AH, Steinberg M. Skin irritation testing in animals. in : Marzulli FN, editor. *Dermatotoxicology* 3rd ed. Washington : Hemisphere publishing, 1987 : 153–72.
80. Robinson MK, Cohen C, Fraissinette B, Ponc M, Whittle E, Fentem JH. Non – animal testing strategies for assessment of the skin corrosion and skin irritation potential of ingredients and finished products. *Food Chem Toxicol* 2002; 40 : 573–92.
81. Patrick E, Maibach H. Dermatotoxicology. in : Wallace HA, editor. *Principles and methods of toxicology* 3rd ed. New york : Raven press, 1994 : 767–803.
82. Bronaugh RL, Maibach HI. Evaluation of skin irritation : Correlations between animals and humans. in : Klingman AM, editor. *Safety and efficacy of topical drugs and cosmetics*. New York : Grune&Stratton, 1982 : 51–62.
83. Reller HH. An animal model for the evaluation of mild to moderate skin irritants. in Klingman AM, editor. *Safety and efficacy of topical drugs and cosmetics*. New York : Grune&Stratton, 1982 : 311–37.
84. Fuchs J, Groth N, Herrling T. Cutaneous tolerance to nitroxide free radicles and nitrone spin traps in the guinea pig. *Toxicology* 1998; 126 : 33–40.

85. OECD (Organization for Economic Cooperation and Development). OECD guideline for testing of chemicals, revised guideline 404: acute dermal irritation/corrosion. Paris : OECD, 2000.
86. EPA (Environmental Protection Agency). Health effects test guidelines OPPTS 870.2500 : Acute dermal irritation. USA : EPA, 1998.
87. Decker KM, Furstenberger G, Marks F. Keratinocyte – Derived proinflammatory key mediators and cell viability as *in vitro* parameters of irritancy : a possible alternative to draize skin irritation test. *Toxicol Appl pharmacol* 1994; 127 : 99–108.
88. Boelsma E, Tanojo H, Bodde E, Ponc M. Assessment of the potential irritancy of oleic acid on human skin : evaluation *in vitro* and *in vivo*. *Toxicol in Vitro* 1996; 10 : 729–42.
89. Jacobs JLL, Lehe C, Cammans KDA, Das PK, Elliott G.R. An *in vitro* model for detecting skin irritants : methyl green–pyronine staining of human skin explant cultures. *Toxicol in Vitro* 2002; 16 : 581–8.
90. World health organization. Determination of tannins. in : *Quality control methods for medicinal plant materials*. Geneva : World health organization, 1998 : 44.
91. OECD (Organization for Economic Cooperation and Development). OECD guideline for the testing of chemicals, acute dermal irritation study in human volunteers. Paris : OECD, 1997.
92. Basketter DA, Chamberlain M, Griffiths HA, Rowson M, Whittle E, York M. The classification of skin irritants by human patch test. *Food Chem Toxicol*. 1997; 35 : 845-52.
93. มาลิน จุลศิริ. การทดสอบความไว. ใน : *ยาด้านจุลชีพ : ความรู้พื้นฐานและการประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, 2540 : 82-114.
94. วิมลภา คงฉันทน์มิตรกุล. การเตรียมและประเมินฤทธิ์ต้านแบคทีเรียของยาพ่นคอกจากสารสกัดเปลือกผลมังคุด. วิทยานิพนธ์เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
95. Chulasiri M, Thakerngpol K, Temsiririrkkul R. A water soluble component with antimicrobial activity from Pomegranate Rind : electron microscopic and preliminary chemical studies. *Mahidol J Pharm Sci* 1995; 22(3) : 107–12.

96. Ansel HC, Allen LV, and Popovich NG. Dosage form design: Pharmaceutic and formulation considerations. in *Pharmaceutical dosage forms and drug delivery systems*. 7th ed. Philadelphia : Lippincott Williams & Wilkins, 1999 : 60–100.
97. Well JI. *Pharmaceutical preformulation : the physicochemical properties of drug substances*. New York : Halsted press, 1988.
98. Singh RP, Chidambbara MKN, Jayaprakasha GK. Studies on the antioxidant activity of pomegranate (*Punica granatum*) peel and seed extracts using in vitro models. *J Agric Food Chem* 2002; 50(1) : 81-6.
99. Plumb GW, Pascual TS, Santos BC, Rivas GJC, Williamson G. Antioxidant properties of galloocatechin and prodelphinidins from pomegranate peel. *Redox report: communications in free radical research* 2002; 7(1) : 41-6.
100. Chidambara MKN, Jayaprakasha GK, Singh RP. Studies on the antioxidant activity of pomegranate (*Punica granatum*) peel extracts using in vivo models. *J Agric Food Chem* 2002; 50(17) : 4791-5.
101. Negi PS, Jayaprakasha GK, Jena BS. Antioxidant and antimutagenic activities of pomegranate peel extracts. *Food Chem* 2003; 80 : 393-7.
102. Kibbe AH. *Handbook of pharmaceutical excipients*. 3rd ed. London : Pharmaceutical press, 2000.
103. Sweetnan SC. *Martindale*. 33rd ed. London : Pharmaceutical press, 2002.